

Izvešće o doprinosu Strategije ciljevima reforme C6.1. R5
„Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“

1. Uvod

1.1.

Ovo Izvešće o doprinosu Strategije ciljevima reforme C6.1. R5 izrađeno je u skladu s Uputama za prijavitelje objavljenima u okviru Poziva na dodjelu bespovratnih sredstava „Izrada strategija zelene urbane obnove“, pod referentnom oznakom NPOO.C6.1.R5.01.

1.2.

Strategija zelene urbane obnove predstavlja strateški dokument od posebne važnosti za jedinicu lokalne samouprave. Njome se potiče ostvarivanje ciljeva povezanih s razvojem zelene infrastrukture, integracijom rješenja temeljenih na prirodi (engl. *Nature Based Solutions – NBS*), unaprijeđenjem kružnog gospodarenja prostorom i objektima, povećanjem energetske učinkovitosti, prilagodbom klimatskim promjenama te jačanjem otpornosti na različite rizike.

1.3. Strategija se u pravilu donosi za plansko razdoblje od pet do deset godina.

2. Poziv na dodjelu bespovratnih sredstava „Izrada strategija zelene urbane obnove“

2.1.

Dana 27. svibnja 2020. godine Europska komisija predložila je plan oporavka za Europu kako bi se državama članicama omogućilo lakše prevladavanje gospodarskih i društvenih posljedica izazvanih pandemijom bolesti COVID-19 te potaknulo jačanje otpornosti europskog gospodarstva i brži oporavak. Čelnici država članica Europske unije postigli su 21. srpnja 2020. dogovor o instrumentu pod nazivom „EU sljedeće generacije“ te o Višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021.–2027. (u daljnjem tekstu: VFO). Na temelju tog dogovora, uspostavljen je poseban financijski instrument na razini Europske unije, namijenjen ublažavanju posljedica pandemije, ubrzanju gospodarskog oporavka te provođenju digitalne i zelene tranzicije u cilju postizanja održivog razvoja i otpornijeg društva i gospodarstva u budućnosti.

2.2.

U sklopu instrumenta „EU sljedeće generacije“ uveden je Mehanizam za oporavak i otpornost (engl. *Recovery and Resilience Facility – RRF*), putem kojega se državama članicama omogućuje korištenje bespovratnih sredstava i zajmova radi financiranja reformi i povezanih investicija. Time se podupire ublažavanje ekonomskih i društvenih posljedica pandemije, poticanje oporavka gospodarstva te provedba digitalne i zelene transformacije u cilju jačanja otpornosti društva i gospodarstva na nadolazeće krize.

2.3.

Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 10687/21 od 20. srpnja 2021. godine odobrena je ocjena Plana oporavka i otpornosti Republike Hrvatske (NPOO). NPOO je zamišljen kao snažan financijski okvir i mehanizam, s naglašenom europskom i nacionalnom dimenzijom, kojim se odgovara na posljedice pandemije bolesti COVID-19. On definira reformske prioritete i investicijska područja usmjerena na gospodarski i društveni oporavak, kao i na jačanje otpornosti Republike Hrvatske i njezina gospodarstva na buduće krize.

2.4.

Poziv na dodjelu bespovratnih sredstava pokrenut je u okviru inicijative 6. *Obnova zgrada Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, reforme C6.1. R5 pod nazivom „Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“.*

3. Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026.

3.1.

Glavni cilj reforme je uspostava i razvoj okvira za pripremu i provedbu strategija zelene urbane obnove na lokalnoj razini. Time se stvaraju temelji za održivi prostorni razvoj s naglaskom na izgradnju zelene infrastrukture i primjenu rješenja koja se oslanjaju na prirodne procese. Ujedno se promiče kružno upravljanje prostorom i objektima, jačanje otpornosti na rizike i klimatske promjene te doprinosi općem održivom razvoju. Program je osmišljen kako bi osigurao podlogu za dugoročan razvoj, prilagodbu prostorno-planskih dokumenata potrebama budućeg rasta te neposrednu provedbu konkretnih mjera.

3.2.

Reforma također predstavlja osnovu za pripremu i provedbu pilot projekata i programa koji povezuju prostorno i strateško planiranje. Na taj način nastoji se ukloniti prepreke koje otežavaju održivo korištenje zemljišta i usmjeriti proces urbane obnove prema održivijem, uravnoteženom i prostorno prilagođenom razvoju.

3.3.

Planovi trebaju uključivati mjere usmjerene na povećanje otpornosti na rizike i klimatske promjene, jačanje teritorijalnog sustava, razvoj zelene infrastrukture (kako je definirana Nacionalnim programom razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima), uvođenje rješenja temeljenih na prirodi (NBS), te primjenu modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (u skladu s Nacionalnim programom razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama). Dodatno, planovi obuhvaćaju modele urbane obnove i regeneracije uz podršku EBRD-a, mjere energetske učinkovitosti, obnovu urbanih područja te sanaciju nakon potresa. Pri tome se razmatraju razvojni potencijali u svim društvenim, gospodarskim i okolišnim segmentima, uzimajući u obzir i izazove nastale uslijed pandemije COVID-19.

3.4.

Reforma uključuje uspostavu organizacijske strukture i financiranje određenih aktivnosti predviđenih planovima, primjerice provedbu specifičnih pilot projekata koji doprinose unapređenju zelene infrastrukture i razvoju kružnog gospodarenja zgradama i prostorom, temeljenih na već donesenim nacionalnim programima.

3.5.

Pilot projekti moraju biti usklađeni s ciljevima nacionalnih programa razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i građevinama. Oni će objedinjavati rješenja koja podupiru realizaciju ciljeva zelene infrastrukture (uključujući integraciju NBS rješenja), poboljšanje kružnog korištenja prostora i zgrada, povećanje energetske učinkovitosti, prilagodbu klimatskim promjenama kroz izgradnju otpornosti na klimatske rizike te opće jačanje otpornosti na različite vrste rizika.

4. Strategija zelene urbane obnove grada Metkovića

4.1.

Provedbom odabranih mjera i projekata predviđenih u ovoj Strategiji uvode se zeleni i održivi principi koji doprinose urbanoj obnovi i otvaraju nove razvojne mogućnosti prostora. Revitalizacija zapuštenih i neiskorištenih zgrada te urbanih cjelina rezultirat će poticanjem održivog razvoja, osobito u području učinkovitog upravljanja resursima, prostorom i građevinama.

4.2.

Izrada Strategije osigurava analitičku osnovu i pregled različitih čimbenika koji utječu na potencijal urbane obnove, počevši od strateških dokumenata relevantnih za jedinicu lokalne samouprave pa sve do prostorno-planskih akata. Dokument daje sustavan prikaz i šire razumijevanje pojma zelene infrastrukture, uspoređujući njezino tumačenje u važećim propisima, a zatim ga operacionalizira na primjeru administrativnog područja grada Metkovića. Time se uspostavlja veza između prostornih planova i razvojno-strateške dokumentacije.

4.3.

Strategija uključuje načela participativnog planiranja kroz smjernice i preporuke. Predloženi projekti oslanjaju se na rješenja temeljena na prirodi i predviđaju integraciju elemenata zelene infrastrukture u gradsko tkivo Metkovića. Dokument definira konkretne projektne prijedloge i stvara podlogu za pokretanje te financiranje novih inicijativa, primjerice kroz prenamjenu zapuštenih zgrada u objekte s novom funkcijom i svrhom. Uz mjere povećanja energetske učinkovitosti – od unapređenja ovojnice zgrada do ugradnje obnovljivih izvora energije i uvođenja zelenih elemenata na krovovima, pročeljima i unutarnjim prostorima – osigurava se dugoročna održivost ulaganja te smanjenje negativnih utjecaja na okoliš. Načela održivosti obuhvaćaju i podizanje razine svijesti te edukaciju građana i stručnjaka o važnosti otpornijih urbanih prostora putem inovativnih zelenih rješenja, uz istovremeno osiguravanje dostupnosti i otvorenosti zelene infrastrukture svim korisnicima. Ovi pristupi – obnova, prenamjena, modernizacija i komunikacija – u skladu su s idejom *beautiful, sustainable, together* koju promiče Novi europski Bauhaus. Primjenom tih načela kroz konkretne projekte Strategija aktivno pridonosi ostvarenju glavnog cilja reforme: izgradnji održivog prostora s naglaskom na razvoj zelene infrastrukture, uvođenje rješenja utemeljenih na prirodi, primjenu kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, jačanje otpornosti na rizike i klimatske promjene te podršku cjelokupnom održivom razvoju.

4.4.

Strategijom zelene urbane obnove Grada Metkovića za razdoblje od 2025. do 2034. godine utvrđena su četiri strateška cilja. U okviru svakog strateškog cilja određeni su posebni ciljevi i mjere, odnosno aktivnosti i projekti. U ovom poglavlju za svaku aktivnost ili projekt prikazan je okvir za praćenje i vrednovanje, terminski plan provedbe te financijski plan s mogućim izvorima financiranja (Tablice 29. do 32.). Mnoge aktivnosti i projekti propisani Strategijom nalaze se u ranim fazama razvoja, stoga je prikazan okviran terminski i financijski plan koji ne predstavlja stavke gradskog proračuna. Procjenu ulaganja i vremenski okvir potrebno je definirati u okviru zasebnog kratkoročnog ili srednjoročnog dokumenta primjerice Akcijskog plana. Također, valja napomenuti da navedeni projekti ne predstavljaju konačnu bazu projekata niti ne isključuju druge mogućnosti ulaganja. Integracija različitih mjera iz različitih domena kojima se pozitivno doprinosi jačanju otpornosti na klimatske promjene, suradnji i učinkovitijem upravljanju, razvoju novih zelenih rješenja i pronalasku novih namjena i načina upotrebe urbanih prostora kao dugotrajni učinak

će imati regeneriran okoliš, poboljšano zdravlje i veće zadovoljstvo stanovništva, povećanu bioraznolikost u smislu obnove i očuvanja staništa i receptivnosti urbanog područja za očuvanje vrsta. Kao takvi, projekti su u skladu s programima izrađenima temeljem reformi iz NPOO-a, odnosno Strategija je u skladu s Programom razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine te Programom razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine.

5. Zaključak

Strategija je prema načinu izvedbe, metodama i predloženim mjerama doprinosi ciljevima reforme C6.1. R5 „Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“.

